

A SZŐLŐBEN

(Ezelőtt: „Egy év a szőlőben“)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Előfizetési díj: Egész évre 2 frt.

Szerkesztő és kiadótulajdonos:

CSOMOR KÁLMÁN.

Borászatunk érdekében.

A folyó évi február hó 8-án és folytatólagosan tartatott egy értekezlet Bpsten Darányi földmívelési miniszter ur elnöklése alatt, melyen a meghívottak és megbizottak nagy számmal vettek részt.

Ezen értekezlet célja az volt, hogy az elnöklő miniszter ur közvetlenül szerezzen tapasztalatokat a jelen volt termelő- és borkereskedőktől arra nézve, miként lehetne a nagy mérvet öltött borhamisitást célhozvezetően korlátozni illetőleg megszüntetni?

Továbbá miként lehetne az egyes nevesebb borvidékek valódi fajborainak értékét emelni?

Az értekezleten szerencsém volt részt vehetni, s mondhatom, hogy az felette tanulságos volt.

Először is azon kérdés vettetett fel, hogy a hamisitott borok készítését és forgalomba hozatalát meglehet-e miniszteri rendelettel akadályozni, avagy az, a törvény útján érhető-e el?

Az általános nézet az volt, hogy az csak *is új törvény által érhető el*. Mivel azonban annak keresztülvitele és életbe léptetése hosszabb időt venne igénybe, s mivel annak helyes megalkotása utánna vonná azt, hogy Ausztriában hasonló törvények léptetessenek életbe, az lett a megállapodás, hogy addig is, míg a törvényhozótestület új törvény által vetne véget a hamisitott borok készítése — és árusításának: *miniszteri rendelet által szigoritassék a borgyártás és a gyártott borok értékesítése.*

Megállapodás történt arra, hogy ezentul ne legyen szabad törkölybort készíteni csak a termelőnek, s annak is csak a törköly kisajtolása után számított 3 napig.

Először a borhamisítás tárgyaltatott behatóan, kifejezés adatott annak, hogy az olaszborokkal keverik a magyar borokat, s ezeket azután egyes nevesebb borvidékekről szállítják, mint odavaló termést az ország és a külföld különböző részeibe.

Igy lesz az olaszborból egri, visontai, szekszárdi, badaacsonyi, érmelléki, villányi stb. bor; holott abban igazi oda való bor alig, vagy csak nagyon kevés van.

Ezen eljárással azután a nevezetesebb borvidékek borai lesznek diszkvalifikálva.

Kifejezés adatott annak, hogy az ország belsejében nagy mennyiségű bort gyártanak úgy, hogy abban szőlőtőke termése éppen semmi sincs.

Mások ismét úgy állítják elé a borokat, hogy a termelőktől a törkölyt összeszedik, arra nagy mennyiségű vizet öntenek, azt szesszel keverve készítik a borokat.

Egyik tekintélyes szakférfiu azt sem tartózkodott kijelenteni, hogy az így készült törköly borok alig ösmerhetők fel.

Felemlitetett az is, hogy legutóbb Budapest közelében egy nagyobb borkereskedőnek pinczéje vétetett vizsgálat alá, ahol nagy mennyiségű csinált bort találtak. A kereskedő védelme az volt, hogy ő a törvény által megengedett módon járt el; ő a borokat törkölyből készítette. S hogy állítását beigazolja, nagy mennyiségű törkölyt mutatott meg a vizsgálatot teljesítő közegeknek.

És ez történt február hó elején. Tehát a törkölyt hónapokon eltartják, hogy abból esetről-esetre tetszésszerinti mennyiségű bort készítsenek.

Ennek eleje vétele végett annak adatott kifejezés, hogy a törkölybor készítése a kereskedőknek tiltassék el; s hogy annak készítése csak a termelőnek saját termésű törkölyéből engedessék meg? de ezeknek is, csak a préselés után három napig.

Az így előállított törkölybor azután oly hordóba tétessék, a melyen olajos festékkal ezen felírás olvasható: „*Törköly bor.*“ S ne engedessék meg a törkölybornak borral való vegyítése.

Az olaszborok, s minden más országból behozott borok vegyi vizsgálat alá vétessenek, s csak a tiszta borok behozatala és értékesítése engedtessek meg, ugy azonban, hogy az olasz és egyéb behozott borokat magyar borokkal összeválni ne legyen szabad? s hogy az így behozott borok a származási helyének feltüntetésével legyenek értékesíthetők.

Kifejezés adatott annak, hogy a megállapított elnevezések nem felelnek meg a valóságnak, és nem helyesek. Midőn egy megye terméke egy elnevezés alatt fordulhat elő, holott azon területen vannak, sőt homoki szőlők is. Hogy példával éljek: a visontai bor, az egri bor csak egyes helyeken terem, még is az egész megyében termett bor »*eger-visontai vidéke*« név alatt hozható forgalomba.

Oly sok oldalú felszóllalás történt ez értelemben is, miszerint hinni lehet, hogy e tekintetben is megfogják találni a helyes utat.

Történt ott sok panasz, sok okos és helyes felszóllalás. Lett ott jó akarat is nyilvánítva, de én őszintén szólva, csak akkor bizok a bor igazi védelmében, ha az érdemben új törvény alkottatik, melynek az legyen a lényege, hogy a ki *bort hamisít, vagy tudva azt értékesít: legkevesebb egy évi fogsággal büntetetik*; mert a pénzbírság nem oly elrettentő. Aki bort hamisít, az már költségvetésének kiadási rovatába egy megfelelő bírság összeget vesz fel. Ha rajta csípi: *lefizeti*; ha átuszik az éven, a jövő évre e téren már tiszta nyeresemény mutatkozik.

Akkor bizok az igazi sikerben, ha Ausztriában is betiltatik a borgyártás. Mert míg ott a borokat szabadon készíthetik és hamisíthatják: *addig a magyar borok igazi fellendületet alig vesznek*.

Ezek pedig csak törvény útján lévén elérhetők: *én csak ettől várom borászatunk igazi fellendülését*.

De van még egy nagy akadály, mely borászatunk fejlődésének útjában áll. Ez a bornak rendkívüli magas és mondhatni bosszantó megadóztatása.

Azt hitték egyesek, hogy a regále életbeléptével a bormérés felszabadul. Pedig eben-gubát cseréltünk.

Eddig egyes földes urak joga volt a borméretés, most a földes úr *az állam lett*; azzal a külömséggel, hogy a borraujabb adóztatás lett megállapítva.

Ha a kipusztult szőlők felujtása igazán szándékoztatik elérteni, ettől a nagy adóztatástól kell a bort megmenteni. Vétessék inkább nagyobb ó a szőlőföldre, de a bor szabaduljon meg a nyomasztó béklyóktól. És engedtessek meg a termelőnek az, hogy saját termését elmérhesse.

Százan és ezren panaszkodnak manapság, hogy boraik a pinczében hevernek, hogy a borvevő nem jelentkezik és a nagy közönség viszont nem juthat valódi borhoz.

Ha a termelőnek megengedtetnék, hogy borát elmérhesse: akkor azután elbujhatna azon bormérő, aki pancsborral traktálja a nagy közönséget.

Ez lenne egyik nagy ellenszer a borhamisítás megakadályozására; ezzel lehetne nagy részben a hamisított és gyártott borokat a piacról leszorítani.

De hát ez az államnak pénzébe kerülne . . . s ez a *baj itt is, mint sok máshol, és ezért ami jólétünk elérése jámbor óhaj, mely nem tudom, hogy mikor következik be.*

Az ültetésről.

A szőlők ültetésénél többféle fogalmak és eljárások foglalnak helyet.

Vannak akik azt állítják, hogy csak a korai ültetés előnyös. Viszont vannak, akik a késői ültetésnek adnak helyet.

Hogy ezen kérdést helyesen tárgyalhassuk az ültetést két részre kell osztanunk, az egyik a sima, a másik a gyökeres vesszők ültetése.

A korai ültetés nem káros ugyan, de czélszerűbb az ültetést akkor eszközölni: *midőn a föld már átmelegedett*, azaz mikor a vegetáció erősebben lépett fel. Bármily korán ültessük is el a vesszőket, azok csakis a melegebb időjárásra kezdenek megindulni, addig pedig az ültetés stagnál.

Nem káros ugyan a korai ültetés, de előnyösebb, ha az rövidebb ideig áll tétlenül.

A simavesszők elültetés előtt vízbe áztatandók, hogy magukat kellő nedvvel ellássák. Így tovább kitartanak, mintha szikkadt vesszőket ültetünk el.

Ellenben ha a szőlővesszőket ültetés alkalmával vágjuk le, akkor azoknak vízbe állítása felesleges.

A sima vesszőket ültetés előtt az alsó izületen a héjaktól részben meg kell tisztítani. E tisztítás úgy történik, hogy a fás részek megsértése nélkül, helylyel-közzel a héjat leszaggatjuk.

A sima vesszőket ültetés alkalmával, midőn a lyukba helyezük: az üregeket, melyek a vesszők körül támadnak, porhanyós földdel be kell tölteni, megöntözni, hogy a lyuk egészen betömődjék, hogy üres hely ne maradjon. Mert az üres helyeken a levegő beszorul, az ott megromlik, és *a vesszőt megtámadja*. Előbb a héjak fehérednek meg, később megtaplósodnak, míg végre a fás rész is megromlik. Azért tehát egy kis tömő fácskával a port, vagy a víz hozzájárulásával képződött pépet, iszapot meg kell nyomkodni.

Ültetés után a vesszőt be kell sirkézni, hogy a végén át ne szikkadjon.

A gyökeres vesszőknél az eljárás a következő:

Ha vas után ültetjük a gyökeres vesszőt, akkor a gyökereket rövidre vissza kell vágni, mert ha azok hosszúak, akkor a letolás alkalmával végei fölfelé állnak, avagy rendetlenül összekuszálódnak.

Ha gödrökbe ültetünk és a gyökerek elhelyezhetők: akkor felesleges a gyökereken az elmetzés által sebeket ejteni.

Az elhelyezett gyökerek szintén porhanyós földdel töltendők be úgy, hogy a gyökerek minden irányban a földdel érintkezzenek.

Ily esetben az öntözés elodázhatlan.

Hibás eljárás az így ültetett gyökeres vesszők mellett a földet be taposni. A víz a mellette levő földet iszappá alakítván, az minden irányban a gyökerekre tapad.

Igaz, hogy az öntözés és ilyen eljárás költséges, de biztos. Annyira biztos, hogy ha a vessző egészséges: *alig marad el valami*.

Az elültetett gyökeres vesszőket az ültetés alkalmával nem szabad megmetszeni, várni kell azzal addig, míg életre kel. Mikor bimbózni kezd: *kár nélkül megmetszhető*.

Az ültetés korán is eszközölhető; de legbiztosabb mint mondom akkor, *ha a föld átmelegedett*.

Én a múlt évben június hó első felében ültettem ojtványokat, sima és gyökeres vesszőket: *s alig maradt el belőle valami*.

Abonyi.

A rugós szőlőről.

Nagy bosszuságára szolgál a szőlősgazdának, midőn szőlőjei között oly fürtöket talál, melyen a teljesen kifejlődött bogyók egymást kergetik. Ritka fürtön imitt-amott látható egy két szépen fejlődött szőlőszem; míg a többi, mint az orgonasip, változik.

Ha csemegeszőlő ilyen, nem lehet disze az asztalnak, csekély az értéke, kereskedelembe nem bocsájtható. Ha borszőlő, ments meg Uram az ilyen termés jövedelmétől!.. Egész bátran ellehet mondani: *adtál Uram termést, de nincs köszönet benne!*

Baj volna az, ha az ilyen termésű szőlőt túrni kellene.

Túri az, aki nem ért a szőlészethez: de az öntudatos szőlész egész könnyen segít ezen bajon.

Különösen a csemegezőlők között fordulnak elő nagyobb számban a rugós szőlők. És mindamellert, hogy a gazda tudja miszerint egyik vagy másik faj többé-kevésbé rug, azért mégis ülteti.

Ülteti, mert ezek kiváló oly tulajdonságokkal bírnak, melyek megérdemlik a vele való fáradságot, mert okkal-móddal lehet ám ezen a rugós bajon valamennyire segíteni.

A rugós szőlők első példánya a Madelaine-angevine. Ez a leg-rugóbb faj, de oly korán terem, hogy ezen tulajdonságával a rugos sajátságot kiegyenliti.

Erősen rug még a Fürjtojás, a fehér és piros Napoleon. Ezeket pedig mindeme tulajdonsága mellett azért érdemes tenyészteni, mivel különösen a két utóbbi, szépségre nézve a csemegezőlők királya. A Fürjtojás is szép szőlő, ennek meg azon érdeme van, hogy rendkívül dusan terem. Van eset reá, hogy egy fürt szőlő egy kilo súlyt is elér.

A borszőlők között is fordulnak elő ilyen rugos szőlők, ezek azonban nem igen türetnek, irtatnak. És hogy mégis található, onnét van, mert a szőlő vesszője vezeti félre sokszor az ültető vagy ojtó embereket.

Vesszeje oly erős, hogy az ültető ember, különösen aki a szőlővesszőt veszi: kapva kap rajta. Az ojtó ember pedig az ékojtásnál keresi a vastag gallyat, hogy a megerősödött alanyhoz alkalmas nemes gallyat találjon.

Igy azután szaporodik.

Különösen a kadarkák között van két faj, egyik egy magú, a másik két magú. Különösen az első rug szerfelett.

A furminok között is van egy rugós faj; rug a bakator is, sőt kevésbé a mézes fehér és több más, melynek felsorolása felesleges.

A rugós szőlőt úgy is mindenki ismeri: különösen a borfajoknál tekintik ellenségnek.

A szőlők két félek; vannak teljes és nem teljes viráguak. A teljesekek nem rugnak, a nem teljesekek pedig rugnak.

A rugás abból áll, hogy virágzáskor a szőlők virágjai nem termékenyülnek. A melyek nem termékenyülnek, le hullnak; a melyek megtermékenyülnek, megmaradnak.

A növények eme virágúsi és termékenyítési tulajdonokat mindenki ösmeri, s csak egy kis bevezetés kell, s még a legkezdetlegesebb szőlész is tudni fogja.

Ki ne látott volna oly viollát, mely a szomszéd más színű viollának a szél által reá hajtott porától szint ne kapott volna.

Ki ne tapasztalta azt, hogyha a fehér kukoricza közé más sárga faj ültetetik: az új termés elveszti eredeti fehér színét, és ha nem egészen sárgává, akkor tarkává lesz.

Ezek mind a növény virágzásakor előforduló virágpor elhullásának, vagy a méhecske, vagy egyéb bogarak működésének tekinthetők.

Ha a teljetlen viola mellett nincs teljes viola : a mag sem le-
end teljes ; de ha közelébe teljes viollát helyezünk ; a termelt mag
nagy részben örökli ezen tulajdonságát.

Az időjárás is nagy befolyással van a szőlő virágzására és a
termés mennyiségére.

A csendes napos időben a virágzás normálisan folyik le ; szeles
esős és hideg időjárásban a legteljesebb virágu szőlő is meghull.

Ez ellen emberi ész és kéz mit sem tehet. De tehet annyit,
hogy az egyébként rügös szőlők virágjai megtermékenyüljenek.

Eléri azt akkor, ha a rügös faj szőlőtő mellett oly szőlőfajokat
ültet, melyek nem rugnak, melyek ezután a rugos szőlők virágjait
is megtermékenyítik.

Figyelemmel kell lenni azonban arra, hogy oly fajok ültet-
tessenek e célból egybe, melyek egyszerre virágoznak.

Például nagyon helytelen volna az, ha a korán érő Madelaine-
angevine mellett e célból kadarka ültetnének. Tudvalevőleg a
Madelaine-angevine 3—4 héttel előbb érkezik, s így előbb is virágzik,
mint a kadarka.

E célból a Madelaine-angevine az Oportóval ültetendő vegye-
sen, mivel az oportó is körül-belül egyenlő időben virágzik és
nem rug.

A fehér és piros Napoleon középidejű termésű ez burgundi-
val ültetendő vegyesen.

A Fürjtojás rozsdás muskolattal ültethető ; a bakator nemes
kadarkával és így tovább.

A Mézesfehér az utóbbi időben kezd nagyon elterjedni, mely
meg is érdemli. Ez is rug egy kevésbé, azért célszerű közéje
egyenlő időben érő szőlőt, például nagy burgundi szőlőt ültetni.

Igy lehetne ezt hasábszámra leírni. De a többit a gazda maga
intézte el.

Figyelje meg a gazda a rugós szőlőt, figyeljen meg ugyan-
azon időben érő s virágzó nem rugós szőlőfajt, és ezt ültesse
együvé ; így azután megteszi azt, amit az öntudatos szőlős e tekin-
tetben megtehet.

Y.

A szőlők metszéséről.

Ha a szőlő rügye teljesen ki van fejlődve, ha az érett : ren-
desen szőlőfürtöket rejt magában, mely a kikeletre előtör.

Az első éves hajtásokon levő szőlőrügyek egynémely fajnál
hoznak ugyan fürtöket, de ha a vessző egy vagy több éves csapon
hajtott ki : legtöbb rügy, különösen a tőhöz közel esők és a vessző
közepén levő rügyek csekély kivétellel termést hoznak.

Ez a szőlőmetszés abcéje ; aki metszeni akar, *ezt tudnia kell.*

Tudnia kell továbbá azt, hogy *egy szőlőtő mennyire terhelhető meg a metszéssel*. Tudni kell, hogy *mely fajok hozzák ki termésüket az egy éves és több éves vesszőről*.

Aki ezeket tudja, annak azután nem kell semmiféle kifundált metszési ákum-bákum, rendesen és jövedelmesen metsz.

Hogy miként lehet egy tőkét termésre metszeni; *azt mindig maga a töke mondja meg*.

Ha erős, többet el bír; ha jól táplált, többet is megnevel.

Egy fiatal és gyenge, 2—3 éves tőkét termésre metszeni annyi, mint 1—2 éves csikót igába fogni.

Egy sovány talajban levő tőkét rámetnszeni, nagyobb termésre eröltetni annyi, mint ha egy erőtlen gebe lovat tulságosan megterhelünk.

Tehát erős töke és jó talaj *a főkellék*. Ha ez megvan, azután a gazda fokozhatja termését.

Tehát az ojtvány vagy direkttermő szőlőt első és második évben ápolni és erősíteni kell; azért nem is szabad azon 1—2 szemnél többet meghagyni.

Ha a töke 3 éves és már jól fejlődött, egy csapocskát lehet rajta hagyni 1—2 szemre. Ez ha 3—4 fűrt szőlőt hoz is, ez egy 3 éves ojtvány tőkétől elég. Ezen vesszőből képződik azután a jövő évi csap.

Négy éves korban a töke annyira erős, hogy meg lehet kezdeni a termésre való metszést.

De időközben nem szabad megfeledkezni arról, hogy a töke kellőleg táplálkozassék. Ez okból ha bár fordított földbe lett is ültetve a szőlövessző vagy az ojtvány: *harmadik évben mulhatlanul meg kell trágyázni a talajt*.

Ha egy négy éves, erős töke előtt állunk, kezünkben a metszőkészel, először nézzük meg micsoda fajú szőlőtő van előttünk, melyet metszeni akarunk?

Általános elv az, hogy ahol faj, jelleges, neves erős szesztartalmu bort akarunk előállítani, ott ahol minőségre dolgozunk: *tul rámetnszeni nem szabad*. Mert a sok, a minőség hátrányára lesz.

Fajborok: az aszuk, a nehéz vörös és fehér pecsenye borok. Ezeket adják a Furmin, Kadarka, Burgundi Karbanet, olasz és rajnai rizling, Juhfark, stb. szőlők.

Ezen fajoknál arra kell iparkodni, hogy a fűrtök a földhöz közel essenek. Minél közelebb van a szőlőfűrt a földhöz: annál cukordúsabb mustot ad.

A mondott fajok ismét ket részre osztandók. Egyik rész a töke fejből is kihozza a termést, a másik ellenben csak csapon vagy magas metszés mellett terem.

A Kadarka, a Burgundi és a Karbanet tőkét így metszik. Először is az előző évi vesszőből meghagyunk két egymással átellenében álló csapot, és az ezen levő egy éves vesszőt 2—2 szemre

vágjuk; s ugyancsak a tőke ellenkező oldalán meghagyunk 2 szál vesszőt; és azokat egy szemre vágjuk.

A két csapon hagyott 4 termő rügy hoz 6—8 fő szőlőt; ha ezt jól megérlelni bírja: *elég is, jó is terem.*

A Furmint lehet hasonlóképpen metszeni, mint a fönnebbieket; de a Rajnai és Olasz-rizling másként, a következőképpen metszendő:

A tőkén levő egyik erős csapon meghagyunk egy szál vesszőt oly hosszúra, hogy az karikába legyen hajtható s a karika mint egy kalap karimája oly nagy legyen. A többit belőle elvágjuk.

Ezt felette korán kell metszeni, nehogy a karikába hajtás által a kihajtott vagy pattogó rügyek lehuljanak.

Karikába hajtani azért kell, hogy a fürtök közelebb essenek a földhöz s jobban beérjenek.

A metszés azután ugy folytatattatik, hogy azon csapok, melyek ez évben teremnek: *a jövő évre levágnak*; és az idei előtörött hajtásokból képeztetnek a jövő évben meghagyandó csapok.

Az elmondott metszés elseje a váltakozó csapos metszés, az utóbbi a karikára való metszés.

Ez a kettő ez ideig mindig jónak bizonyult.

Ez legyen az alapeszme a munkánál; azután a gazda a termés fokozását a tőke távolságához és a talaj erősségéhez mérje.

Nevetséges általánosságban beszélni a metszésről, azt csak azok teszik, akik kalamussal a kezükben a zöldsasztalnál metszenek, és egész megfélekedeznek arról, amit a természet előir.

Ha a tőke egy négyzet méter távolságban áll: álljon a fennebbi metszési mód; ha ritkábban van ültetve, ahhoz mérten kell a metszést reá vágni.

A reá vágás ne abból álljon, hogy a tőkén össze-vissza hajtásokat hagyjunk meg, de abból, hogy a csapon levő egy éves vesszőket ne két, de több szemre vágjuk.

A tőkét ugy kell művelni, hogy a közepe üres legyen, s a termő csapok egymással ellenkező oldalon legyenek, hasonlóan az éves hajtások; — hogy így a tőke négyszögre legyen alakítva.

Ez azért is jó, mivel a hajtások távol állanak, a fürtök pedig nem érnek össze.

A többi borszőlőket bajos volna egyenként elsorolni; mert az országban annyi féle szőlőfaj van, hogy *őszintén mondva, nem ösmerjük.*

A gazda ösmeri szőlőfaját; tndja miként hozza ki termését. Mert például van faj, amely egy éves hajtáson nem terem. Alkalmazkodják hát ahhoz, a fönnebb mondott elvek alapján azon megjegyzéssel, hogy ha könnyü asztali bort termeszt, akkor a csapokon ne két, *de 3—4 szemet is meghagyhat.*

Ez áll a borszőlőkre. Most az a kérdés, hát a csemege szőlőket hogy metszük?

A csemege szőlőnél nem kell arra számolnunk, hogy annak mustja magas foku cukortartalma legyen. Ott a cél az, hogy sokat teremjen, és a bogyók jól kifejlődjenek és eléggé beérjenek. Tehát itt egész másként kell eljárni, mint a borszőlőknél.

Először is nem föltétlenül szükséges, hogy a jürtök a földhöz közel jussanak: azért *lugosra nevelhetők*.

Aki tehát csemege szőlőt termel, s azt akarja, hogy az igazán ki is fizesse magát: kezelje azt *lugos* mellett.

De most nem az ültetés, de a metszésről van szó!

A *lugos* szőlő metszésének az a szabálya, hogy a termő csapok két szemnél többre ne metszessenek. Legyen sok csap, de csak két szemes. Mert a magasabb szemről előtörött rügyek: *apró bogyójú szőlőt hoznak*.

Ha karó mellett van művelve a csemege szőlő, s legalább egy meterre van a tőke egymástól: akkor a tőkéből kell egy kis *lugost alakítani*, mely a következőképen történik.

A tőkét úgy képezzük, hogy a közepe üres legyen, s két-három éves csapból három kar képződjék a tőkén.

Ezek a karok egymástól távol állanak: az ezeken levő 1—2 csap 2—2 szemre vágandó.

Igy lesz a három karon hat csap; a hat csapon 12 termő rügy, mely rengeteg nagy termést adhat.

Az igaz, hogy ezen művelés mellett a lombozat kisebb lesz, a hajtás nem fejlődik oly magasra; de hát mi nem lombot, de szőlőfürtöt akarunk termelni.

Ezek az alapelvek, melyeket a szőlömetszése körül tudni jó. A többit azután megadja a gyakorlat.

János Gazda.

Levelezés.

I.

Tekintetes szerkesztő úr! Ide mellékelek 10 drb jégvert zöldojtást; sziveskedjék nézetét nyilvánítani, célszerű lesz-e ezeknek az elültetése.

Szegszárd.

B. Gy.

Felelet. A küldött zöldoldojtasokat beható birálat alá vettem, megjegyzéseim a következők:

A jégütés akkor lesz a vessző életére veszedelmes, ha az ütés oly erősen történt, hogy nemcsak a héj sértetett meg, de a vessző fás része is.

Ha a jég akkor esik, midőn a hajtások szerfelett gyengék, mondjuk június, esetleg július hóban: nagyobb kárt tesz, mintha később esik, mikor a hajtások már fásodnak.

Ezt a vizsgálatnál úgy lehet megállapítani, ha a jégütések

helyei késsel lemetszetnek. De hát ez nem lehet minden sebhelynél. Itt ön állapítsa meg ezen első kérdésre a választ. *Mikor esett a jég?...*

A beküldött vesszőkön a sebek eléggé nagyok, egyik-másik mély is; de nincsennek sűrűen. Sőt egyes vesszőkön alig látható a jégütés okozta figyelembe veendő *sebhely*. Tehát a vesszőkre általánosságban nyilatkozni nem lehet.

Az én véleményem az, hogy a beküldött 10 szál vessző közül csak két szálat nem tanácsos elültetni; a többi egész bátran elültethető.

Ebből az következik, hogy az ojtványokat, illetőleg a vesszőket *egyenként kell megvizsgáltatni*; amelyik használható: *elültetni* s a használhatatlanokat egyszerűen megsemmisíteni; nehogy valaki vele még kárt szenvedjen.

Most már az a kérdés, melyik a jó, használható és melyik a rossz, használhatatlan vessző?

Hogy ezt megtudjuk, előbb áztassuk az egész vesszőt a vízbe, hogy a szennytól, piszoktól megtisztuljon; hogy a jégütések jobban, könnyebben, biztosabban láthatók legyenek.

Ekkor az ojtványokat egyenként vizsgáljuk meg.

Legelőször vessük tekintetüket az ojtás helyére, onnan lefelé vizsgáljuk az alanyt. Ha az első és második ízületen nincs jégütés, ha alább van is: *ezt ne dobjuk el*. — Most tekintsünk onnét az ojtás helyére, innen fölfelé menve vizsgáljuk meg a nemes vesszőt az első hajtásig. Ha e helyen, amely nyaka lesz a tőkének szintén nincs nagyobb jégütés: *az ojtvány jó, használható*.

A ripária vesszőnek az a tulajdonsága, hogy akár jégütés, akár egyéb vas eszközzel való sértés után fenésedést kap. Ha ezen fenésedés a levegővel érintkezik: *gyorsan tovább halad*, s végre a vesszőt körülfutja. Ekkor bekövetkezik a felette álló résznek s így a nemes résznek halála is.

Többször látjuk, hogy a már szépen diszló 3—4 éves terméssel rakott dús ojtvány egy napon minden előzmény nélkül beadja a kulcsot. Ennek okát az alanyon keletkezett fenésedésben kell keresni.

Ha most már a jégütés az első vagy második ízületen van s az pláne oly erős, hogy a fás rész is megsértetett: ez 2—3 év alatt biztosan elhal. Tehát ezt ültetni nem tanácsos.

Ha a jégütés a nemesítés helyétől fölfelé az ízületen van s az erős, szintén nem tanácsos elültetni. Bár a nemes vessző kevésbé fenésedik meg, de azért az alany tulajdonsága e tekintetben nagy részben reá is átháramlik, és előbb-utóbb az ilyen ojtvány is elhal.

Ha azonban a nemesített helyen a jégütés gyengébb volt, s csak a vessző héján tett sérülést és a fás részt nem érte: akkor még elültethető. Akkor mondom: ha a vesszőnek csak a héja van megtámadva.

A külszinről következőképen lehet a jégütés nagyságát vagy kicsinységét elbírálni.

Ha az ütés kicsi volt, akkor egy kis cseres dudorodás látható; minél nagyobb volt az ütés, a dudorodás annál nagyobb. Hogy ha pedig a fás rész is meg van sértve, abból látható meg, hogy a sebhely közepén a héjon folytonossági hiány látható.

Ha a nemes gally van megverve, az se baj, azt ugy is lemet-szik. Ha a jégütés az alany harmadik izületén vagy lejjebb van: akkor még el lehet ültetni az ojtványt azért, mert ott benn a föld-ben, ahol a nedvesség állandó, ahol a gyökerek alatta és felette képződnek; a fenésedés nem halad gyorsan, sőt sokszor meg is áll. De tény az, hogy 5—6 éven át sem futja körül a gyökeret.

De ha végtére is körülfutná és ott a gyökér elrothadása állana be is, a tőke élete nem lenne veszélyeztetve, mert a felette levő részen már a gyökerek kihajtottak s a tő erről is él. Ha pedig az alább levő rész elszakadna is tőle, legfőleg a felső gyökerek fejlődnének rohamosan s hatolnának alá; s vennék át a tőke éltetését.

Tehát a jégvert vesszőre egyszerűen reá mondani, hogy haszna-vehetetlen: nem lehet. Ez az általános kifejezés szakértelmetlenséget árul el.

Az elv az, hogy a jégütés hol és mily mérvben történt? Ha az ojtvány-alanynak felülről első vagy második izületén történt: *az ojtvány eldobandó. Ha alább történt használható.*

Ha a nemes rész nyakán erős jégütés van: szintén eldo-bandó.

Azért tehát minden egyes ojtványt egyenként erősen meg kell vizsgálni.

Azon ojtványnyal, melynél a jégütés az alany második izületén alul történt, az ültetésnél a következőleg is eljárhatunk:

Veszünk a kezünkbe egy éles kést és azon ojtványt, melyen a jégütés a harmadik izületen van, ha az nagy sebnek látszik s azt lehet következtetni, hogy a fás rész már meg van fenésedve: a kidudorodást levágjuk; levágjuk a fás részen levő feketesedést is, mely már kezdete a fenésedésnek; és a sebhelyet ojtóviással be-kenjük s így ültetjük el.

A levágott részén az egészséges héjak előbb meggombá-sodnak, ekkor betöltik a sebhelyet; később a gombásodásból gyökér képződik és a tőke vigan él.

Ezek az én nézeteim a jégvert zöldajtásokat illetőleg.

II.

Tek. Szerk. ur. Engedjen meg, hogy kérdésemmel alkalmat-lankodom, de azt hiszem hasznos szolgálatot teszek, ha ezzel a nyil-vánosság előtt foglalkozom.

Nem vagyok mai szőlész, van is már egy kevés ojtvány szó-

lóm; tudok is értek is valami keveset az ujtelepitéshez és még is most midőn a tavasz beálltával az ojtás készítéséhez hozzá készülök, némi aggodalom száll meg; és azt okozzák azon erős viták és számos cikkek, melyek naponként megjelennek. Egyik az angol nyelv párosítást dicséri, a másik agyonüti. Ismét megfordítva: másik a sima metszlapokkal való párosítást dicséri, míg viszont egy harmadik vagy negyedik ezt dorongolja le.

Hasonlóképpen vagyunk a helyben ojtással. Egyik azt állítja, hogy az ékojtás jó, tartós; — a második teljesen elítéli.

Egy harmadik pláne a szemzés dicséretére kel, ennek is csakhamar találkozik ellensége, aki kijelenti, hogy egy fabatkát sem ér.

Egyik a Richter-féle oskolázással ajánlja a kézben eszközölt ojtásokat elrakni, a másik árkokat ajánl.

Egyik az egyszemes nemes csapok ojtását ajánlja, a másik azt állítja, hogy csak a két szemes nemes csap az üdvözítő.

Öszintén szólva most már, *hogy igazodjék el az ember?*

Van-e mit csudálkozni azon, hogy azután az új szőlőkultúra terén egy nagy chaosz egy nagy bizalmatlanság támad?

Igazán szólva az a sok pro et contra úgy összezavartak, s úgy megrendült bennem az a kis bizalom is, melylyel a költséges új kulturára vállalkoztam, hogy megátalkodva kértem, hát: *melyik is az igaz ut? mit tart t. szerk. ur* erről a sok össze dicsért és lebunkózott nemesítési eljárásokról?

Melyik hát az igazi, melyik a helyes? És melyik az: *ahol befektetett pénziünk kamatát és távadságunk méltó jutalmát megtaláljuk.*

Bpest.

Dr. W. A.

Felelet. Először nyugodtságot és ezután tárgyilagos ítéletet kérek. S ne zavarja meg önt az, hogy olyan harcz fejlődik ki az irodalom terén a nemesítési eljárásokat illetőleg.

Ha ön minden ember tanácsára hallgat: *akkor édes-keveset nyer.*

Az okos ember mindent meghallgat; ami abból jó és hasznos, *magáévá teszi*; a többit, aminek megállapítása időkérdése: azt bizza az időre, maga pedig az ösmert ösvényen halad.

Azután nem mind arany, ami fénylik, *azután nem minden írás szentírás.* . . Meg azután nem feltétlenül igaz az, amit az emberek össze-vissza irkálnak-firkálnak.

Az igaz a szőlőszet terén, amit a meghamisíthatlan természet produkál.

Sokan szeretnek írni, sokan szeretnek neves emberré lenni. Ez a kis betegség melege ad életet sok hosszúra nyúlt érdekes és érdektelen cikkeknek.

Ami a kézben ojtást illeti, azt már sokszor elmondottuk, hogy a nyelv párosítás is jó, a nyelv nélküli is jó. Ha az utóbbit elég gyorsan készíteni és összeilleszteni tudják.

Arra, hogy a nyelv párosítás rövid életű és a sima párosítás

tartós, csak azt lehet válaszolni, hogy a jól összeforrott ojtvány tartós életű, a rosszul egybeforrottat pedig nem érdemes elültetni.

Ezt pedig akkor kell elbírálni, midőn az ojtványokat kiszedjük.

A nyelves párosítás több sikert ad. A sima kevesebbet.

Az, hogy a sima metszlapok után nincs az összeforradásnál semmi belső üresség vagy feketesedés, az részben állhat. De hát a jól egybeforrott nyelves párosításnál sem fordul ez elő.

Szóval vannak 14—18 éves ojtvány-tőkék, melyek angol nyelves párosítással eszközöltettek és máig diszlenek; ebből következően diszlenni is fognak. Ugyanigy vannak sima párosítással eszközöltettek is.

E végett ugyan ne fájjon a feje. Hadd veszekedjenek, akiknek nincs egyéb dolguk, ön pedig ojtasson úgy, ahogy emberei jobban és többet bírnak nemesíteni.

Az oskolázásnál azonban tessék határozott állást foglalni s a Richter-féle sirkézett oskolázást követni. Ez gyorsabb eljárású, nagyobb sikert ad, kevesebb költséggel lehet gyökereztetni és az ojtványt kiszedetni.

A mi az ékojtást persze helyben illeti, arra nézve egész határozottan bárkivel szemben kijelentem, hogy azok ha jól vitetnek keresztül: *a célnak egészen megfelelnek*. Sőt erősebbek és kevesebb esik vissza ezekből, mint a kész ojtványokkal ültetésekből. Ezek is 10—12 évesek, egészen jól diszlenek és kifogástalanul teremnek.

Az ékojtás nem új keletű. Azt még a múlt században alkalmazták. Erről ír F. Sprenger Lipcsében, 1766. stb. évben kiadott munkájában. Ugyanazon időszakban jelent meg Chaptal francia író munkája, melyről Pethe Ferencz 1808. évben kiadott munkájában emlékezik.

Már akkor eszközöltek szőlőajtásokat. A rossz faj szőlőket ojtás útján nemesítettek, helyesebben javították.

Ekkor még csak két eljárási módozatot ismertek. Egyik az ékojtás volt, a másik a furóval való ojtás.

S ime sehol sem hallunk nem olvasunk és nem olvastuk, hogy ezen ojtási eljárások miatt panaszkodtak volna.

Az így eszközölt ojtványok határtalan ideig éltek, miért ne élénének a most eszközölt ékojtások.

Legfőleg az az aggodalom foglalhat helyet, hogy az alany: ripária. Igaz, de hát ez is szőlőfaj: ha összeforr el is él hosszú ideig.

Tehát akinek így van berendezve a telepe; *egy perczig sem aggodalmaskodjék. ojtssa be ékre.*

Hogy melyik jobb, az egy-szemes vagy két-szemes nemes gally-e, arra az a válasz: a kétszemes gallyból nagyobb az eredmény, az egy szemesből kevesebb.

Ha a szőlővesszőn a rügyek egymáshoz közel vannak, akkor nem lesz magas fejezet még akkor sem, ha a felső hajtásból képez-

tetik a tőke fej, ellenben ha a rügyek távol vannak, s így az izület hosszú, akkor alkalmasabb az egyszemes gally használata.

Ha azonban még is két szemes gallyat használunk, akkor a második évben a felső rügyet lekell vágni, hogy az alsó alvó szem előtörjön. Mely ritka esetben marad el.

Tessék ezeket szemelött tartani, és egész bátran készíteni az ojtványokat, s a hirlapi harcz ne zavarja meg munkájában,

Kérdések és feleletek.

6. **Kérdés.** Sokat olvastam a Czeiner-féle zöldojtásról. Sok dicséretet mondottak el róla. Kérem Szerkesztő urat: mi az ön nézete a Czeiner-féle zöldojtást illetőleg?

A választ úgy kérném, hogy még a zöldojtás készítése előtt elhatározhassam magamat arra, hogy miként ojtassak.

Dr. S. G.

Felelet. A legjobb viszonyok között a zöldojtás május első napjaiban kezdődik: így azzal a jövő számban kimerítően fogok foglalkozni. Most egyéb dolgok elbeszélésének van ideje.

7. **Kérdés.** Szőlőim között még üres helyek vannak; jó lenne-e azt tavasszal kész gyökeres ojtványokkal befoltozni?

F. K.

Felelet. Ha a szőlőben imitt-amott van csak hiány: akkor kész ojtványokkal vagy bármitéle odavitt vesszőkkel nem alkalmas befoltozni, mert a közelben lévő tőkék lombozata a beültetett vesszőcskét beárnyékolja, s az árnyékban pedig a beültetett tőkéből semmi sem lesz.

Leghelyesebb, ha a közellevő amerikai alanyvesszőt oly hosszúra neveljük, hogy az üres helyre érjen; azután vagy zölden, vagy fásan magasan beojtjuk. Ha megerődt: az üres helyre bedöntjük.

Különfélék.

Kérelem. Tisztelettel kérjük mindazokat, a kik lapunkat eddig megtartani sziveskedtek, hogy az előfizetési díjakat beküldeni sziveskedjenek.

Számosan intéznek hozzánk kérdéseket. Mi szívesen fogadjuk, s mindegyikre sorrendben válaszolunk. A ki azonban azt kívánja, hogy a választ levél útján adjuk meg: az sziveskedjék a levélre ragasztandó postabélyeget is beküldeni.

Eladó szőlővesszők.

Még van eladó simavessző

80 ezer nemes kadarka, ezre	2.50
10 ezer mézes fehér, ezre	4.—
10 ezer legfinomabb vegyes borfajszőlő, ezre	3.—
Vegyes csemegefajok ezre	10.—
Fajtiszta ripária portális első osztályú ezre .	20.—
Fajtiszta ripária portális másod osztályú ezre	10.—
Ripária szelekta másod osatályú ezre	6.—
Jaquez, ezre	5.—
Sima othelló első osztályú ezre	20.—
Sima othelló másod osztályú ezre	10.—

Gyökeres

első osztályú ripária szelekta, ezre	30.—
--	------

Ojtvány már nincs.

Megrendelésnél 25 %-töli előre küldendő.

Gyöngyös, 1897. év márczius hó 28-án.

Csomor Kálmán.

Hirdetés.

Szőlészeti eszközök.

Párosítás-hoz való hüvelyek, finom aczélból egy szakasz 2 frt 20 kr
Parafázó gépek szabályozható; dbja 6 frt. Szőlőültető fűrők, u. m
 5 hüvelyk átmérője 5 frt. 6 hüvelyk átmérőjű 6 frt 8 hüvelyk átmérőjű 8
 frt. Kovácsolt metsző olló, dbja 1 frt, 20 Kisebb metsző olló dbja 1
 frt. Kerti ollók kisebb dbja 2 frt. 50 kr. Kerti olló két késsel fekete
 csont nyellel, drbja 5 frt. Kerti ollók pakfon nyellel két késsel, drbja
 4 frt, kisebb kerti ollókk drbja 3 frt, Szőlőszedő olló drbja 1 frt. 20kr.
 Ojtókések, minden alakban, u. m. párosításhoz való fanyéllal, drbja
 80 kr, Ugyanolyan csontnyellel 1 frt. Két késsel fanyellel 80 kr Két kés-
 sel csontnyellel 1 frt. Nagyobb fajta drbja 1 frt. 20 kr, Réz és pakfon
 belsővel 20 krral drágább Ojtókés cserélhető pengével, drbja 2 frt 50 kr.
 3 frt. Hozzá való penge ollója 60 kr.

Összes műkéseim a legjobb aczélból készültek; érettük felelősséget
 vállalok; azon nagy kiterjedésű keresett folytán, melyben az ország külöm-
 böző részeiből részesültem, üzletemet úgy rendeztem be, hogy bármily
 tömeges megrendeléseknek eleget tehetek.

Nagyobb megrendelések árleengedésben részesülnek.

Javításokat elfogadok, gyorsan és jutányosan készítem el.

Blatniczky Imre.

Nyomatott Kohn L. könyvnyomdájában Gyöngyösön.